

Nr 28.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 23 februari 1951 dagtecknad proposition, nr 72, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester; samt

2) lag om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete.

De vid propositionen fogade lagförslagen äro av följande lydelse:

1:o) Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester.

Härigenom förordnas, att 7, 12 och 18 §§ lagen den 29 juni 1945 om semester¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

7 §.

Semester utgår med *en* dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar, *och med ytterligare en halv dag för varje sådan månad, därest arbetstagaren vid månadens ingång ej fyllt aderton år.* Uppstår vid beräkningen av semesterns längd brutet dagantal, skall semestern utgå med närmast högre antal dagar.

Semester utgår med *en och en halv* dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar. Uppstår vid beräkningen av semesterns längd brutet dagantal, skall semestern utgå med närmast högre antal dagar.

¹ Senaste lydelse av 7, 12 och 18 §§ se SFS 1946:336.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Med dag — — — — — till godo.

Dag, under — — — — — sådan dag.

Om förlängd semester för vissa arbetstagare med *särskilt pressande eller* hälsofarligt arbete stadgas i särskild lag.

Om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete stadgas i särskild lag.

12 §.

Arbetsgivaren äger — — — — — arbete utförts.

Semestern skall utgå i ett sammanhang, såframt icke överenskommelse om annan ordning träffas med arbetstagaren. Överstiger semestertiden tolv dagar, och är rätten till sådan längre semester grundad på att arbetstagaren vid semesterrättens förvärvande ej fyllt aderton år, må dock semestern förläggas till två skilda perioder, av vilka den ena utgör minst tolv dagar.

Semestern skall utgå i ett sammanhang, såframt icke överenskommelse om annan ordning träffas med arbetstagaren. Överstiger semestertiden tolv dagar, må dock semestern förläggas till två skilda perioder, av vilka den ena utgör minst tolv dagar.

Vad i andra stycket föreskrivits skall, i vad avser semestertid utöver sex dagar, icke gälla beträffande arbetstagare vid jordbruket jämte därtill hörande binäringar och trädgårdsskötseln samt beträffande hembiträde i lanthushåll, såframt arbetstagaren vid tiden för semesterns början fyllt aderton år.

Semester för — — — — — svensk hamn.

18 §.

Semesterlönen för arbetstagare, som avses i 4 §, utgör *fyra* procent av arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under de kalenderkvartal eller däremot enligt 17 § svarande perioder av kvalifikationsåret, för vilka rätt till semesterlön föreligger, samt ytterligare två procent av arbetsinkomsten för kvartal eller period, vid vars ingång arbetstagaren ej fyllt aderton år.

Semesterlönen för arbetstagare, som avses i 4 §, utgör *sex* procent av arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under de kalenderkvartal eller däremot enligt 17 § svarande perioder av kvalifikationsåret, för vilka rätt till semesterlön föreligger.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Beträffande arbetstagare — — — — — motsvarande tillämpning.
Semesterlönen skall — — — — — dess utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951, från och med vilken dag sådan ökad semesterrätt som avses i lagen kan förvärvas.

Vad i 12 § andra stycket andra punkten ifrågavarande lag är stadgat skall icke tillämpas med avseende å arbetstagare, som enligt avtal, gällande för viss vid lagens ikraftträdande ännu icke tilländalupen tid, är berättigad till längre semester än tolv dagar.

2:o) Förslag
till

Lag

om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete.

Härigenom förordnas som följer.

Lag

om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete;

given Stockholms slott den 29 juni 1946.

1 §.

Semester, vartill rätt förvärvats enligt lagen om semester, skall i den omfattning som i denna lag sägs utgå med ett förhöjt antal semesterdagar, därest arbetstagaren under kvalifikationsåret utfört

1) arbete under jord i gruva eller stenbrott,

2) gruvarbete ovan jord i Norrbottens län,

3) arbete, förlagt så att minst fyra timmar av arbetstiden för dygn infallit mellan klockan 22 och klockan 6,

4) arbete, däri arbetstagaren under minst fyra timmar av arbetstiden för dygn sysselsatts i mörkrum, eller

5) arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne.

2 §.

För varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagare för arbetsgivarens räkning å minst sexton dagar utfört i denna lag avsett arbete, utgår semestern med en och en halv dag om arbetet är sådant, som omförmäles i 1 § under 1)—4), samt med tre dagar om arbetet är sådant, som omförmäles i 1 § under 5). Uppstår vid beräkningen av semesterns längd brutet dagantal, skall semestern utgå med närmast högre antal dagar.

Med avseende å semester, som utgår enligt första stycket, skola bestämmelserna i 7 § andra och tredje styckena lagen om semester äga motsvarande tillämpning. Därvid skall iakttagas,

1) att dag, varunder arbetstagaren åtnjutit semester, må räknas honom till godo för erhållande av förhöjt antal semesterdagar endast därest han omedelbart före och efter semestern utfört sådant arbete, som berättigar honom till dylik förhöjning, samt

2) att dag, varunder arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, varom förmäles i 7 § andra stycket b)—d) lagen om semester, icke må räknas arbetstagaren till godo för erhållande av förhöjt antal semesterdagar, därest sådant arbete, som berättigar arbetstagaren till dylik förhöjning, uppenbarligen icke kunnat beredas honom å sådan dag.

1 §.

Semester, vartill rätt förvärvats enligt lagen om semester, skall utgå med tre dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning å minst sexton dagar utfört arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne.

Med avseende å semester, som utgår enligt första stycket, skola bestämmelserna i 7 § andra och tredje styckena lagen om semester äga motsvarande tillämpning. Därvid skall iakttagas,

1) att dag, varunder arbetstagaren åtnjutit semester, må räknas honom till godo för erhållande av förhöjt antal semesterdagar endast därest han omedelbart före och efter semestern utfört arbete, som avses i denna lag, samt

2) att dag, varunder arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, varom förmäles i 7 § andra stycket b)—d) lagen om semester, icke må räknas arbetstagaren till godo för erhållande av förhöjt antal semesterdagar, därest arbete, som avses i denna lag, uppenbarligen icke kunnat beredas honom å sådan dag.

(Gällande lydelse:)

3 §.

På begäran av domstol eller den, vars rätt därav beröres, åligger det *arbetsrådet* att avgöra, huruvida visst arbete är sådant, som avses i denna lag.

Är mål, som handlägges vid domstol, beroende av fråga, som i första stycket sägs, skall domstolen hänskjuta frågan till *arbetsrådet*, när part sådant äskar eller domstolen finner det nödigt; och må *slutligt utslag* av domstolen ej meddelas, förrän *arbetsrådets* beslut kommit domstolen tillhanda.

4 §.

Om semester, som utgår med tillämpning av denna lag, gäller i övrigt vad i lagen om semester är stadgat. *Utan hinder av vad i 12 § nämnda lag är föreskrivet om att semestern skall utgå i ett sammanhang må dock, såframt arbetsrådet så medgivit på grund av att sammanhängande semester skulle medföra avsevärd olägenhet för företags drift, semestern förläggas till två skilda perioder, av vilka den ena utgör minst tolv dagar.*

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

På begäran av domstol eller den, vars rätt därav beröres, åligger det *arbetarskyddsstyrelsen* att avgöra, huruvida visst arbete är sådant, som avses i denna lag.

Är mål, som handlägges vid domstol, beroende av fråga, som i första stycket sägs, skall domstolen hänskjuta frågan till *arbetarskyddsstyrelsen*, när part sådant äskar eller domstolen finner det nödigt; och må *dom* ej meddelas, förrän *arbetarskyddsstyrelsens* beslut kommit domstolen tillhanda.

3 §.

Om semester, som utgår med tillämpning av denna lag, gäller i övrigt vad i lagen om semester är stadgat. *Vad i 12 § andra stycket andra punkten nämnda lag är föreskrivet om att semestern må förläggas till två skilda perioder skall dock icke gälla med mindre arbetarskyddsstyrelsen så medgivit. Medgivande som nu sagts må lämnas, därest sammanhängande semester skulle medföra avsevärd olägenhet för företags drift.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951, från och med vilken dag semesterrätt enligt lagen kan förvärvas.

Genom denna lag upphäves lagen den 29 juni 1946 (nr 337) om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete.

Arbetstagare, som den 1 juli 1951 förvärvat semesterrätt enligt den äldre lagen, skall, i den mån han icke

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

då åtnjutit honom enligt nämnda lag tillkommande förmån, äga åtnjuta semesterförmån enligt föreskrifterna i den nya lagen, om hans arbete varit sådant som avses i 1 § under 5) äldre lagen, och eljest enligt bestämmelserna i lagen om semester.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft femton i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom *första* kammaren

nr 336 av herr *De Geer*,

nr 337 av herr *Norling* och herr *Persson, Ola*,

nr 358 av herr *Persson, Einar*, och herr *Sten*,

nr 365 av herr *De Geer*,

nr 366 av herr *Osvald*,

nr 367 av herr *Niklasson m. fl.*, och

nr 368 av herr *Sundelin m. fl.*, samt

inom *andra* kammaren

nr 447 av herr *Dahlgren m. fl.*,

nr 457 av herr *Hagberg* i Malmö,

nr 458 av herr *Jansson* i Hällefors,

nr 470 av herrar *Jonsson* i Järvsand och *Jansson* i Hällefors,

nr 471 av herr *Christenson* i Malmö *m. fl.*,

nr 472 av herr *Pettersson* i Dahl *m. fl.*,

nr 473 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, och

nr 474 av herr *Kollberg*.

I motionen I: 336 hemställes »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 72 måtte uttala, att den förutsätter att förslag om en kalenderreform kommer att avlämnas till 1952 års riksdag».

I de likalydande motionerna I: 337 och II: 447 yrkas »att riksdagen måtte besluta om följande förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester.

Härigenom förordnas, att 3, 7 b) och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 om semester skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

3 §. Arbetstagare äger på grund av det arbete, som han under tiden 1 maj —30 april (kvalifikationsår) utfört för arbetsgivarens räkning, rätt att av denne erhålla semester. Såsom kvalifikationsår må, såframt överenskommeelse därom träffas, gälla annan period. Semestern skall utgå under sommarmånaderna.

7 § b) — — — varit oförmögen till arbetet på grund av däri inträffat olycksfall eller sådan däri ådragen sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vid olycksfall utom arbetet eller annan av läkare styrkt sjukdom.

12 §. Semestern skall utgå i ett sammanhang, såframt icke överenskomelse om annan ordning träffas med arbetstagaren.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1951.»

Likalydande motionerna I: 358 och II: 470 utmynna i en hemställd »att riksdagen, i lagtexten eller genom skrivelse till Kungl. Maj:t, vidtager åtgärder för att trygga okontrollerade arbetstagares rätt att taga ut semester-tid, ävensom att vad eljest i motionerna framförts beaktas vid utformningen av lagtext och motivering».

Ur sistnämnda motioner må i detta sammanhang återgivas följande:

»Beträffande s. k. okontrollerade arbetares rätt och möjlighet att taga ut semestertid torde man rent principiellt ha ansett, att detta vore deras ensak och att arbetsgivaren icke kunde lägga hinder i vägen härför. Emellertid har andra lagutskottet och därmed riksdagen, såväl när semesterlagen ursprungligen antogs som när den ändrades, till förmån för säsongarbetare gjort uttalanden i motiveringen i syfte att skydda denna rätt. Sådana uttalanden hava icke förhindrat att tvist uppstått härutinnan. Lagstiftarnas i motiven uttryckta mening har tydligen icke samma verkan till ledning för arbetsgivarnas åtgöranden, som fallet blir därest frågan drages inför domstol, då man undersöker 'deras mening som lagen skrevo'. Denna mening borde nu vara mogen för att komma till uttryck i själva lagtexten. Frågan får ökad betydelse i den mån nu pågående strävanden att helårssysselsätta skogsarbetarna krönas med framgång. Det bör då vara uppenbart, att de icke skola ställas sämre än andra med avseende på rätt att taga ut semestertid av den anledningen att de tillhöra de okontrollerade och sålunda erhålla procentuell semesterlön.

En annan fråga som i vissa fall blivit aktuell, särskilt för flottningsarbetare, är, att de icke erhålla semester eller semesterlön därest de, som i bäckflottningarna kan bli fallet, arbeta t. ex. femton dagar den ena månaden och lika lång tid den andra, alltså på bägge sidor om ett månads- eller kvartalsskifte. I själva verket är flottningsarbetet ett integrerande led i deras årliga arbete inom skogsbruket, ehuru flottningsföreningen som juridisk person är en särskild arbetsgivare. Då frågan om att taga sig semesterledighet blir aktuell minskas i sådana fall de ekonomiska möjligheterna att kunna tillgodogöra sig sådan, om de berövas semesterlönen för flottningen. Ett belopp på 30—40 kronor spelar en roll i frågan om en eller flera familjemedlemmar skall kunna företaga en resa. Vederbörande utskott bör undersöka om lagen kan formuleras så, att månads- eller kvartalsskiftets infallande icke berövar flottningsarbetaren hans semester eller semesterlön.

En tredje fråga, nämligen kvarstående oegentligheter i fråga om arbetstagarbegreppets tillämpning, kommer ju under behandling i särskild ordning även vid årets riksdag.»

I motionerna I: 365 och II: 474, vilka äro likalydande, anhålla motionärerna »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 72 måtte besluta,

att arbetsgivare må åga rätt att i stället för en sammanhängande veckoledighet förlägga den tredje semesterveckan till minst åtta arbetsfria lördagar under sommarhalvåret, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta här för erforderlig lagtext».

I likalydande motionerna I: 366 och II: 471 yrkas »att riksdagen ville i samband med antagande av de bestämmelser om semester, som föreslås i nyssnämnda proposition, besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och av utredningen föranlett förslag, att enligt semesterlagen den skall anses som arbetstagare som, utan att anställningsförhållande föreligger, utför arbete för annans räkning och därvid till denne intager en beroende ställning av väsentligen samma art som en arbetstagar till arbetsgivaren».

I motionerna I: 367 och II: 472, vilka äro likalydande, hemställas, »att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 72 måtte besluta

att i princip antaga det framlagda förslaget till utökad semester,

att det definitiva ikraftträdandet av reformen skall anstå tills riksdagen — i anslutning till beslut om åtgärder för att bereda semester åt mindre företagare inom jordbruk, fiske, handel, hantverk m. m. samt dessas familjemedlemmar — därom förordnar,

att precisera begreppet arbetstagare i semesterlagens mening på så sätt, att skogskörare m. fl., s. k. beroende arbetstagare, i rättsligt avseende likställas med arbetstagarna i övrigt,

samt att i övrigt beakta vad i motionerna anförts».

I motionerna I: 368 och II: 473, vilka ävenledes äro likalydande, anhålla motionärerna,

»att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 72 ville

dels uttala, att frågan om semestermöjligheterna för småföretagare och deras hustrur inom jordbruk, hantverk m. m. samt husmödrar i allmänhet är av sådan vikt, att den snarast möjligt bör bli löst och att därför utredningen i frågan bör påskyndas;

dels beakta vad i motionerna anförts om möjligheterna att, där överenskommelse om uppdelning av den tredje semesterveckan träffas, utbyta denna mot ett lämpligt antal fria sommarlördagar».

I motionen II: 457 hemställas »att riksdagen för sin del måtte besluta att stadgandet i 12 § 2 st. i det i propositionen nr 72 framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 om semester skall erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

Semester skall utgå i ett sammanhang, dock att den del av semestern som överstiger 12 dagar må på annat sätt förläggas.»

I motionen II: 458 yrkar motionären »att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 72 med förslag till ändring i lagen den 29

juni 1945 om semester måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå, att Kungl. Maj:t måtte taga under ny prövning det förslag angående semesterersättningens utbetalande som föreslagits av 1942 års semesterkommitté (SOU 1944: 59 och 1945: 59) och, om det visar sig nödvändigt, företaga ytterligare utredning i frågan för att om möjligt förelägga 1951 års höstriktdag förslag om ändring i förevarande lag i detta avseende».

Före propositionens avlämnande ha vid innevarande års riksdag väckts likalydande motionerna nr 223 i första kammaren av herr *Näsgård m. fl.* och nr 289 i andra kammaren av herr *Jansson i Aspeboda m. fl.*

Motionerna ha hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet i samband med förevarande proposition.

I motionerna hemställas »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till ändringar i samtliga lagar, där arbetstagarbegreppet har avgörande betydelse för lagens tillämpning, och särskilt beträffande 1945 års semesterlagstiftning».

Inledning.

Arbetstidsutredningen¹ — som tillsatts den 15 mars 1947 för att verkställa en allmän översyn av arbetstidslagstiftningen — erhöll den 28 april 1948 i uppdrag att även utreda frågan om en utökning av den lagstadgade semesterns längd. För att beaktas i samband med detta uppdrag överlämnades sedermera till arbetstidsutredningen ett av särskilda sakkunniga, helgdagssakkunniga, den 17 april 1947 avgivet betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar (SOU 1947: 27) jämte däröver avgivna yttranden.

Uppdraget har nu fullgjorts av arbetstidsutredningen, som i betänkande den 1 september 1950 (SOU 1950: 32) föreslår, att den lagstadgade semestertiden ökas från 12 till 18 dagar för år. Den gällande regeln att semestern skall utgå i ett sammanhang, såvida ej parterna komma överens om annat, föreslås bibehållen, men arbetsgivaren medges rätt att även utan dylik överenskommelse förlägga den nytillkommande tredje semesterveckan till en särskild period, skild från semestern i övrigt. I den för jordbruket med binärningar nu gällande särregleringen i fråga om semesterns förläggning föreslås den ändringen, att den lagstadgade sammanhängande semesterperioden ökas från 6 till 9 dagar. Lagändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1951, från och med vilken dag arbetstagarna skola kunna kvalificera sig för den längre semestern.

¹ Utredningen består av häradshövdingen Ove Hesselgren, ordförande, ombudsmanen i Svenska industritjänstemannaförbundet Harald Adamsson, ledamöterna av riksdagens andra kammare fru Elsa Johansson, Norrköping, och Olof Nilsson, Göteborg, direktören i Järnbruksförbundet Gustaf Rudenstam samt ombudsmanen i Svenska metallindustriarbetareförbundet Edvard Vilhelmsson.

Arbetstidsutredningen förordar vidare, att frågan om en kalenderreform snarast prövas. Enligt utredningens uppfattning bör denna reform innebära, att Marie bebådelsedag överföres till de rörliga helgdagarna och firas på en söndag, att en ny helgdag förlägges till lördagen före allhelgona-söndagen samt att midsommardagen alltid förlägges till en lördag.

Över arbetstidsutredningens betänkande ha yttranden avgivits av statskontoret, kommerskollegium — som i ärendet hört handelskamrarna och Sveriges industriförbund — socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantbruksakademien, arbetsmarknadsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, telegrafstyrelsen, domänstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statens avtalsnämnd, arbetsdomstolens ordförande, överståthållarämberget, samtliga länsstyrelser utom länsstyrelserna i Uppsala och Värmlands län, fullmäktige i riksbanken, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges allmänna exportförening, Svenska lantarbetsgivareföreningen, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska trädgårdsarbetsgivareföreningen, Bankernas förhandlingsorganisation, Försäkringsbolagens förhandlingsorganisation, Handelns arbetsgivareorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Sveriges fastighetsägares arbetsgivareförbund, Svenska järnvägarnas arbetsgivareförening, Svenska lasttrafikbilägareförbundet, Svenska lokaltrafikföreningen, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation — som inhämtat yttranden från Målarmästarnas riksförening i Sverige, Skräddarmästarnas riksförbund, Sveriges smidesverkstäders riksförbund och Sveriges urmakareförbund — Svensk industriförening, Sveriges redareförening, Sveriges segelfartygsförening, Kanalflottans rederiförening, Landsorganisationen i Sverige — som hört ett stort antal av de till landsorganisationen anslutna fackförbunden — Tjänstemännens centralorganisation, Svenska turistföreningen, Reso — folkrörelsernas rese- och semesterorganisation — samt Yrkeskvinnors samarbetsförbund.

Remissinstanserna äro så gott som undantagslöst ense om det önskvärda i och för sig att i vårt land införa en allmän semester om tre veckor. Där emot äro meningarna i hög grad delade om huruvida treveckorssemestern bör lagfästas nu och om reformen bör genomföras i rådande läge. Likaså ha i remissyttrandena framkommit olika uppfattningar om hur semestern skall förläggas.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås sådan ändring i lagen om semester, att semestern skall för varje månad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar, utgå med $1\frac{1}{2}$

dag i stället för såsom för närvarande en dag, d. v. s. att den lagstadgade semesterns längd skall ökas från två till tre veckor om året. Såsom en följd härav föreslås, att den särskilda semesterlönen för de okontrollerade arbetstagarna ökas från 4 till 6 procent av vederbörandes arbetsinkomst.

Den gällande regeln att semestern skall utgå i ett sammanhang, såvida ej parterna komma överens om annat, föreslås bibehållen, men arbetsgivarerna föreslås skola äga rätt att, när den intjänade semestern överstiger tolv dagar, förlägga semestern till två skilda perioder, av vilka den ena skall utgöra tolv dagar. Den nytillkommande tredje semesterveckan skall således kunna förläggas till en särskild period, skild från semestern i övrigt.

Den för jordbruket med binäringar gällande särregleringen i fråga om semesterns förläggning föreslås upphävd; jordbruksarbetarna föreslås i enlighet härmed skola äga utfå sin semester enligt samma regler som föreslagits för övriga arbetstagare.

Lagen om semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete — särskilda semesterlagen — föreslås ersatt av en ny motsvarande lag gällande enbart för arbetstagare, som i arbetet utsätts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne. Dessa arbetstagare föreslås skola bibehålla sina nuvarande semesterförmåner. Övriga arbetstagare, som nu äro att hänföra under särskilda semesterlagen, föreslås i fortsättningen skola utfå sin semester enligt de grunder, som angivas i allmänna semesterlagen.

Lagändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1951.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, uttalar i propositionen bl. a. följande: »Arbetstidsutredningen har funnit spörsmålet om att införa allmän treveckorssemester i huvudsak vara en avvägningsfråga. Enligt utredningen gäller problemet ytterst valet mellan att låta den fortgående normala produktionsstegringen taga sig uttryck i högre löner eller få form av mindre lönestegringar och längre årlig ledighet. Utredningen har funnit klarlagt, att arbetstagarna äro beredda att byta ut viss möjlig löneförbättring mot ökad fritid. Samhället bör enligt utredningens uppfattning medverka härtill, såvida ej verkningarna bli sådana, att de ur samhällets synpunkt ej kunna godtagas. Härför anser emellertid utredningen någon risk icke föreligga.

I och för sig torde numera knappast råda några delade meningar om det önskvärda i att utsträcka semestern för arbetstagarna i gemen till tre veckor om året. Härom är man också så gott som ense i de remissyttrandena, som avgivits över arbetstidsutredningens förslag. Skälen för en semesterförlängning äro också uppenbara; och det synes mig naturligt om tidpunkten nu skulle vara inne, då arbetstagarna mera all-

mänt hellre vilja taga ut den standardförbättring, som en produktionsstegring möjliggör, i längre vilotid än i höjd lön. Det alltmera ökade jäktet i livsföringen över huvud och icke minst på arbetsplatserna torde sannolikt många gånger vara direkt skadligt för hälsan och i vart fall medföra ökat behov av rekreation. Det synes mig också ofrånkomligt, att semestern rätt utnyttjad bidrager till att skapa fysiskt eller psykiskt bättre utrustade människor, vilka på längre sikt kunna prestera ett både kvalitativt och kvantitativt fullvärdigare arbete än hittills. Därav har naturligen hela landet gagn.

Men jag vill också framhålla en annan synpunkt, som i detta sammanhang synes mig beaktansvärd. Flertalet tjänstemän har redan nu till följd av reglementen, avtal eller sedvänjor längre semester än två veckor om året, medan däremot den stora mängden övriga arbetstagare får nöja sig med semester enligt lagens minimiregler. Åtskilliga av dessa arbetstagare äro även i fråga om andra med arbetet sammanhängande förhållanden än semestern icke särskilt väl ställda. Det torde därför icke kunna förnekas, att sociala rättviseskäl tala för att en större likställighet i semesterhänseende kommer till stånd genom en förbättring av den kroppsarbetande befolkningens ställning härvidlag — en förbättring som icke synes kunna förverkligas i önskvärd utsträckning annat än genom lagstiftning. De grupper, som nu äro missgynnade i fråga om semesterns längd, kunna härigenom antagas vinna ökad trivsel både med sina egna och samhällets förhållanden, vilket bör vara ägnat att stärka samhällssolidariteten och öka arbetsenergien.

Frågan om att införa allmän treveckorssemester kan emellertid icke bedömas enbart från synpunkten av de fördelar i form av förbättrad folkhälsa och ökad arbetsenergi, som enligt vad jag nyss utvecklat äro förknippade med en dylik reform. Önskvärdheten av längre semester får nämligen icke leda till ett åsidosättande av kraven på upprätthållandet av produktionen. Kring detta spörsmål ha i remissyttrandena gjorts olika uttalanden. Från flera håll framföras allvarliga erinringar om att en ökad ledighet för arbetstagarna i enlighet med vad arbetstidsutredningen föreslagit skulle starkt påverka produktionen i negativ riktning; och det har gjorts gällande att de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra reformen ännu icke vore för handen samt att vi borde ställa oss avvaktande till dess mera stabila förhållanden inträtt.

Jag anser mig icke i detta sammanhang böra lämna någon närmare redogörelse för det nuvarande ekonomiska läget utan hänvisar till den nationalbudget för år 1951, som framlagts i årets statsverksproposition. Vad angår frågan om de samhällsekonomiska verkningarna av allmän treveckorssemester vill jag till en början understryka vikten av att farhågorna för reformens negativa verkningar härutinnan icke överdrivas. Erfarenheterna från tidigare tillfällen, då det varit fråga

om att ändra semester- eller arbetstidslagstiftningen till arbetstagarnas förmån, peka otvivelaktigt hän mot att man på sina håll varit benägen att gå till betydande överdrifter när det gällt att bedöma de svårigheter, som i de olika fallen befarades skola uppstå.

Industriens utredningsinstitut har beräknat att reformens genomförande skulle kunna medföra ett produktionsbortfall om 1,5 à 2 procent. Med samma utgångspunkt och om hänsyn tages till att reformen icke berör hela vårt lands förvärvsarbetande befolkning — denna uppskattas till omkring 3 miljoner — utan endast något mer än 1,5 miljon därav, skulle man dock kanske kunna räkna med att produktionsbortfallet stannade vid 1 à 1,5 procent. Alla dylika sifferberäkningar äro emellertid, såsom utredningsinstitutet även framhållit, mycket ovissa och att med säkerhet avgöra hur produktionen kommer att påverkas torde över huvud icke låta sig göra. Klart är dock att, om man bortser från de onormala åren i samband med det senaste världskriget, näringslivet under senare år skridit stadigt framåt. Under de senaste åren har sålunda den totala produktionen i samhället årligen vuxit med 4 à 5 procent. Även om man med hänsyn till ökade råvarusvårigheter och övriga återverkningar av det internationella läget av försiktighetsskäl för den närmaste framtiden icke anser sig böra räkna med en starkare produktionsstegring än 3 procent om året, är det uppenbart, att genomförandet av allmän treveckorssemester icke kan föranleda någon absolut produktionsminskning ens på kort sikt utan endast få såsom följd, att produktionsökningen blir mindre än vad som eljest skulle ha blivit fallet. Med hänsyn till näringslivets förmåga att anpassa sig efter olika förhållanden och till den ökade arbetsinsats, som torde följa av en semesterledighet av tillräcklig längd, är det enligt min mening icke troligt, att den befarade uppbromsningen av produktionsstegringen blir så stor, att den bör betraktas såsom ett avgörande hinder mot semestertidens utvidgning.

Såsom redan berörts har i vårt land produktiviteten under de senaste åren varit starkt stigande, och såvitt nu kan överblickas torde förutsättningarna för en fortsatt gynnsam produktionsutveckling få bedömas såsom tämligen goda. Naturligen kan emellertid den internationella spänningen medföra komplikationer av olika slag. Härom är det dock bäst att i dagens läge icke göra några förutsägelser. Enbart den omständigheten att det internationella läget kan förvärras med därav förenade följder för vårt lands vidkommande synes icke utgöra tillräcklig anledning att låta anstå med genomförandet av en eljest eftersträfvansvärd reform.

I enlighet med det anförda ansluter jag mig till arbetstidsutredningens förslag, att den lagstadgade semestern med verkan från och med den 1 juli 1951 utsträcker från två till tre veckor. Juli månad detta år blir alltså den första månad, som kvalificerar till den längre semestern. Enär semesterlagen är så konstruerad, att semestern i allmänhet utgår året efter det den

intjänats, följer därav, att de arbetstagare, som genom sitt arbete förvärvat full semesterrätt, under år 1952 bli berättigade till 15 dagars semester och att tre veckors semester får åtnjutas först under 1953. En dylik successiv övergång till den nya ordningen underlättar otvivelaktigt reformens genomförande.

I en del remissyttranden har mot förslaget invänts att arbetstagarnas semester icke borde förlängas, förrän semesterspörsmålet för vissa fria företagare, framför allt företagare inom småindustrien och det mindre jordbruket, blivit löst. Jag vill gärna vitsorda, att de olika småföretagarnas möjligheter till ordnad ledighet är ett problem, vilket förtjänar den största uppmärksamhet. Arbetsmarknadsstyrelsen är emellertid f. n. sysselsatt med att pröva frågan om de åtgärder, som från samhällets sida kunna vidtagas för att öka fritidsmöjligheterna även för dem, som ej äro anställda och som därför falla utanför den nuvarande semesterlagstiftningen. Till detta problem torde statsmakterna således i sinom tid få taga ställning. Något bärande skäl för att låta semesterreformen för arbetstagarnas del anstå i avbidan på resultatet av arbetsmarknadsstyrelsens utredning synes ej föreligga.

Jag övergår så till spørsmålet om hur en till tre veckor ökad semester bör förläggas. Arbetstidsutredningen har uppställt tre olika alternativ. Enligt samtliga bibehålles den nuvarande i semesterlagen inskrivna rekommendationen, att semestern bör, såvitt arbetstagaren ej önskar annorlunda, om möjligt förläggas till sommartid. Ej heller föreslås någon ändring i lagens regel, att parterna kunna träffa överenskommelse om sådan uppdelning av semestern, som de finna önskvärd. Vad som skiljer alternativen åt är i vad mån arbetsgivaren skall ha möjlighet att ensidigt bestämma om semesterns uppdelning. Alternativ I innebär i denna del, att semestern — när det alltså ej mellan parterna föreligger överenskommelse om dess uppdelning — skall få delas endast efter medgivande av arbetarskyddsstyrelsen och att styrelsen skall få lämna dylikt medgivande blott då sammanhängande semester skulle medföra avsevärd olägenhet för vederbörande företags drift. I intet fall skall semestertiden få delas i mer än två perioder, av vilka den ena skall utgöra minst två veckor. Enligt alternativ II äger arbetsgivaren själv bestämma om delning av semestertiden i två perioder, därav en om minst två veckor. Alternativ III skiljer sig från alternativ II såtillvida, att arbetsgivaren, för fall att överenskommelse icke kan träffas med arbetstagaren, skall kunna dela semestertiden i två eller flera perioder, varav en skall omfatta minst två veckor. Den återstående semestertiden skall alltså enligt detta alternativ kunna utgivas i form av enstaka ledighetsdagar.

Arbetstidsutredningen anser, att alternativ II är den i varje fall f. n. lämpligaste utformningen. I remissyttrandena ha framkommit olika meningar rörande vilket av alternativen som är att föredraga. De som företräda

kroppslarbetarna ha i allmänhet motsatt sig, att arbetsgivarna skulle äga ensidigt uppdelade semestern, och ha i enlighet härmed förordat alternativ I. Tjänstemännens organisationer ha däremot i regel anslutit sig till alternativ II, alltså det alternativ som medger arbetsgivaren rätt att utlägga den tredje semesterveckan i en särskild period. Arbetsgivarsammanslutningarna åter ha allmänt tillstyrkt alternativ III, d. v. s. en ordning, som medger arbetsgivaren rätt att utan överenskommelse med arbetstagaren uppdelade den tredje semesterveckan i enstaka ledighetsdagar. Övriga remissinstanser ha stannat för antingen alternativ II eller alternativ III.

För egen del vill jag först framhålla, att man icke bör alltför mycket understryka olikheterna mellan de tre alternativen. Av utredningen i ärendet framgår, att parternas intressen i fråga om en eventuell delning av semestern i många fall kunna antagas överensstämma. Från arbetsgivarsidan har sålunda framhållits, att semestern ofta skulle komma att utgå i ett sammanhang, även om arbetsgivarna erhöle rätt att förordna om delning. Omvänt ha från arbetstagarhåll uttalats vissa sympatier för delad semester; och arbetarnas organisationer ha genomgående förklarat sig villiga att genom överenskommelse medverka till delning av semestern, då så kunde visa sig nödvändigt med hänsyn till förhållandena inom yrket. Goda förutsättningar böra alltså föreligga för att parterna i betydande utsträckning skulle kunna i samförstånd lösa frågan hur semestern lämpligen bör utgå.

Lagbestämmelser måste emellertid finnas för det fall, att uppgörelse icke träffas mellan parterna. Härvidlag torde till en början icke kunna förnekas, att reformens värde ur rekreationssynpunkt minskas om den nya semesterveckan splittras upp på enstaka ledighetsdagar. En dylik uppdelning av den tredje semesterveckan synes dessutom endast undantagsvis vara absolut nödvändig. I de fall, då ett verkligt behov därav föreligger, torde en överenskommelse härom kunna komma till stånd. Alternativ III torde därför ej böra lagfästas. Vad angår alternativ I torde kunna sägas, att en semester om tre veckor om året i de flesta fallen bör skänka den enskilde arbetstagaren det största måttet av rekreation, om den utgår i ett sammanhang. Å andra sidan kan man icke bortse från, att vissa delar av näringslivet ha ett sakligt grundat intresse av att kunna förlägga den nytillkommande semesterveckan till en särskild period. Att helt lita till att detta intresse skall bli tillgodosett genom frivilliga överenskommelser torde icke låta sig göra. Ej heller synes det — när fråga är om allmän treveckorssemester — lämpligt att tilldela någon statlig myndighet rätt att förordna om delning av semestern i de fall detta skulle visa sig behövt. Till detta kommer, att det stora flertalet arbetstagare i vårt land av naturliga skäl önskar få sin semester förlagd till sommaren, vilket ju rekommenderas i lagen. Redan nu äro kommunikationsmedlen och olika slag av semesteranordningar hårt belastade under denna tid på året, och

ett val av alternativ I skulle onekligen vara ägnat att allvarligt skärpa överbelastningen. Icke minst ur arbetstagarnas egen synpunkt skulle en sådan konsekvens av semesterförlängningen vara olycklig. Såsom utredningen framhållit, bör man därför i början gå fram med försiktighet, så att semesterreformen, som motses med så stora förväntningar, icke blir en besvikelse genom att möjligheterna till miljöombyte och friluftsliv sommartid försämras. Även en annan omständighet bör beaktas i detta sammanhang. Om arbetstagarna finge ovillkorlig rätt att utfå hela treveckorssemestern i ett sammanhang, kan det befaras, att arbetsgivarna i viss utsträckning såge sig nödsakade att förlägga semestern till annan tid än sommaren. Arbetstagarna skulle i så fall icke få någon del av sin semester under den för dem gynnsammaste tiden på året. En sådan lösning skulle i regel innebära större nackdel för de anställda än om de finge två veckors sommarsemester och en veckas semester å annan tid på året.

Jag delar därför utredningens uppfattning, att alternativ II åtminstone f. n. innebär den lämpligaste utformningen av treveckorssemestern. Härvid förutsätter jag, att arbetsmarknadens parter förhandlingsvägen taga upp frågan om semesterns förläggning i syfte att uppnå överenskommelse om den ordning, som i varje särskilt fall så långt det är möjligt tillgodoser såväl arbetsgivarnas som arbetstagarnas berättigade intressen.

I anslutning till vad nu anförts vill jag beröra den av arbetstidsutredningen diskuterade frågan, huruvida ett särskilt organ — ett semesterråd — bör inrättas med uppgift att verka för en större spridning och en bättre samordning av semestrarna. Utredningen har ansett att något dylikt organ ej bör komma till stånd, innan erfarenhet vunnits om verkningarna av den förlängda semestern, och därför ej framlagt något förslag härom. Jag är av samma mening. Som bekant ha försök redan gjorts att i samarbete mellan arbetsmarknadens parter, reseföretag, hotellanläggningar och turistorganisationer åstadkomma en önskvärd spridning av semestrarna. Det finnes anledning hoppas, att de berörda parterna efter treveckorssemesterns genomförande skola intensifiera dessa strävanden och att man härigenom skall kunna komma tillrätta med de mångskiftande problem, som sammanhånga med semesterfördelningen. Först om detta icke lyckas, böra mera vittgående åtgärder övervägas.

Enligt den nuvarande semesterlagen gälla för vuxna arbetstagare inom jordbruk med binäringar och trädgårdsskötsel ävensom för vuxna hembiträden i lantushåll särskilda bestämmelser rörande delning av semestern. Bestämmelserna innebära, att arbetsgivaren äger fördela den del av semestern, som överskjuter sex dagar, på sätt han finner lämpligt. Arbetstidsutredningen har icke ansett sig kunna förorda, att denna särreglering helt slopas, men har föreslagit, att de sex dagar, som enligt nu gällande bestämmelser skola ligga i en följd, ökas till nio.

De närmast berörda parterna, d. v. s. å ena sidan lant- och trädgårds-

arbetsgivarna samt å andra sidan lant- och trädgårdsarbetarna, företräda helt olika ståndpunkter i denna fråga. Från arbetsgiversidan hävdas med bestämdhet, att den nuvarande sammanhängande semesterperioden om sex dagar, som enligt det kollektiva riksavtalet för jordbruket skall förläggas till tiden 15 maj—15 september, icke kan förlängas utan risk för allvarliga skadeverkningar för jordbruksnäringen och trädgårdsskötseln. På arbetstagersidan bestrides detta påstående; och det understrykes med skärpa, att samma bestämmelser, som komma att införas för arbetstagare i allmänhet, också böra gälla för arbetstagare inom jordbruk och trädgårdsskötsel samt för hembiträden i lanthushåll.

I detta hänseende vill jag erinra om att den kategori det här gäller ursprungligen var helt undantagen från den rätt till sammanhängande semester, som var föreskriven för andra yrkesgrupper. Vid tillkomsten av 1945 års semesterlag uttalade föredragande statsrådet, att det ur olika synpunkter syntes önskvärt att denna olikhet såvitt möjligt utjämnades. Icke blott med hänsyn till jordbruksarbetarnas berättigade intresse att utfå någon tids sammanhängande semesterledighet utan också med tanke på jordbrukets arbetskraftsproblem fann föredraganden en sådan utjämning vara önskvärd. Med hänsyn till de rådande särförhållandena för dessa arbetstagare var föredraganden, åtminstone för det dåvarande, icke beredd att helt utjämna skillnaden och han förordade därför, att jordbruksarbetare och övriga här avsedda arbetstagare skulle äga utfå minst sex dagar av semestern i ett sammanhang. Denna ståndpunkt godtogs av riksdagen, som emellertid förutsatte att Kungl. Maj:t skulle ägna fortsatt uppmärksamhet åt spørsmålet och sedan erfarenheter vunnits ompröva, huruvida icke även jordbruksarbetare borde kunna påfordra att utfå hela semestern i ett sammanhang.

Enligt min mening måste det föreligga mycket starka skäl, om jordbruksarbetarna även i fortsättningen skola bli föremål för undantagsbestämmelser i fråga om semesterns delning. Av utredningen i ärendet har jag bi-bragts den uppfattningen, att några mera avsevärda svårigheter numera i allmänhet icke föreligga att låta jordbrukets och trädgårdssodlingens anställda utfå två veckors sammanhängande semester. Härtill kommer, att en sämre ställning i semesterhänseende för de anställda inom dessa näringsgrenar i längden måste påverka nyrekryteringen i ofördelaktig riktning och därmed också bidra till en ytterligare utflyttning från landsbygden. Det bör därför ligga i jordbrukets och trädgårdssodlingens eget intresse att icke bereda sina anställda sämre semesterförmåner än andra näringsgrenar. Av nu anförda skäl förordar jag, att särbestämmelserna för arbetstagare inom jordbruk med binärningar och trädgårdsskötsel samt för hembiträden i lanthushåll helt slopas och att dessa grupper av arbetstagare således i fortsättningen utfå sin semester enligt samma regler som föreslagits för övriga arbetstagare.

Beträffande frågan om den inverkan som den aktuella reformen bör få på de kategorier av arbetstagare, som redan nu ha längre lagstadgad semester än två veckor, må först beröras de regler, som gälla i detta hänseende. Jämlikt allmänna semesterlagen ha arbetstagare, som icke fyllt 18 år, rätt till tre veckors semester. I fråga om rätten för arbetsgivaren att dela semestern, gälla för dessa arbetstagare samma regler, som jag i det föregående förordat för den allmänna treveckorssemestern. Arbetsgivaren kan alltså utan samtycke av arbetstagaren dela semestern i två perioder, av vilka den ena skall omfatta minst 12 dagar. Enligt särskilda semesterlagen åtnjutes tre veckors semester av vissa gruvarbetare samt natt- och mörkrumsarbetare ävensom sex veckors semester av arbetstagare, som i arbetet utsättas för röntgenstrålning eller strålning av radioaktivt ämne. För samtliga dessa arbetstagargrupper gäller, att arbetsgivaren icke äger dela semestern utan samtycke av arbetstagaren, såvida icke arbetarskyddsstyrelsen lämnat medgivande därtill. Dylikt medgivande får lämnas endast om sammanhängande semester skulle medföra avsevärd olägenhet för företags drift och kan blott avse uppdelning i två perioder, av vilka den ena skall utgöra minst 12 dagar.

Arbetstidsutredningen anser tillräckliga skäl icke föreligga att öka semestertiden för ungdomen och de grupper, som falla under den särskilda semesterlagen. Vidare har utredningen funnit, att den nyss berörda bestämmelsen om arbetarskyddsstyrelsens medgivande till delning av semestern bör kunna slopas, såvitt angår de kategorier, som ha rätt till tre veckors semester enligt särskilda lagen, d. v. s. för andra än röntgen- och radiumarbetare.

Även jag är av den uppfattningen, att skäl saknas för att taga införandet av allmän treveckorssemester till intäkt för en höjning av semestern för de grupper, som redan nu ha en lagstadgad semester om tre veckor eller längre tid. Det försprång, som dessa grupper erhållit, har såsom tidigare utvecklats varit ett provisorium i avbidan på allmän treveckorssemester, och sedan denna reform genomförts, ha således skälen för den nuvarande graderingen bortfallit. Självklart är dock, att de arbetstagare, som ha sex veckors semester, böra bibehålla denna förmån.

Bortsett från sistnämnda arbetstagare böra alltså alla anställda i fortsättningen ha rätt till samma minimisemester om tre veckor. Under sådana omständigheter måste det vara synnerligen önskvärt, att enhetliga bestämmelser gälla även i fråga om delning av semestern. Den nuvarande regeln i särskilda semesterlagen om arbetarskyddsstyrelsens medgivande till delning har enligt vad jag inhämtat icke tillämpats vid något enda tillfälle. Parterna ha i stället kunnat lösa uppkommande frågor förhandlingsvägen. Den avtalsfrihet som föreligger har alltså hittills visat sig tillfyllest. Med hänsyn härtill kan jag tillstyrka, att ifrågavarande regel slopas för de grupper, som enligt särskilda semesterlagen ha tre veckors semester. Där-

emot synes regeln böra bibehållas för de arbetstagare, som ha rätt till sex veckors semester och för vilka särbestämmelser äro erforderliga även i andra avseenden.

Vilka återverkningar semesterreformen kan få på semesterförhållandena för de arbetstagarkategorier, som nu på grund av avtal åtnjuta längre semester än den lagstadgade minimisemestern är givetvis en fråga, som bör lösas förhandlingsvägen på samma sätt som övriga löne- och anställningsvillkor. Jag saknar därför anledning att närmare uppehålla mig vid detta spörsmål.

Till sist vill jag något beröra frågan om en kalenderreform. Även om denna fråga och spörsmålet om en förlängning av semestern ej sammanhånga på det sätt att de icke kunna lösas oberoende av varandra, föreligger dock ett samband mellan dem. Antalet arbetsdagar under ett år påverkas sålunda såväl av semestertidens längd som av antalet helgdagar. Ur produktionssynpunkt är även av betydelse på vilka veckodagar de olika helgdagarna infalla.

Arbetstidsutredningen, som haft att beakta ett av helldagssakkunniga år 1947 avlämnat betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar, har framhållit, att införande av tre veckors lagstadgad semester måste anses utesluta genomförande av en kalenderreform, som skulle komma att ytterligare minska antalet arbetsdagar. Vidare har utredningen givit uttryck för uppfattningen, att det ur rekreationssynpunkt vore lämpligt att inrätta en helldag under årets senare del samt att det vore angeläget, att genom en rationellare ordning beträffande helldagarna undvika en sådan splittring av arbetsveckorna, som vissa helldagar för närvarande förorsaka.

Självfallet skulle en ändrad ordning i den riktning sålunda förordats medföra vissa gynnsamma verkningar ur produktionssynpunkt. Emellertid torde det ej vara erforderligt att i förevarande sammanhang taga ståndpunkt till frågan om en sådan reform. Enligt vad jag inhämtat läser chefen för justitiedepartementet framdeles vid lämplig tidpunkt upptaga denna fråga till prövning.

Lagrådet.

Lagrådet, som ansett sig icke böra ingå på ett bedömande av frågan huruvida ur ekonomiska synpunkter ett genomförande för närvarande av den föreslagna lagstiftningen kunde anses tillrådligt, har lämnat lagförslagen utan erinran.

Utskottet.

Det torde vara oomtvistat, att två veckors semester icke kan fylla det behov av rekreation, som den jäktade nutidsmänniskan känner. En semester om tre veckor måste anses utgöra ett minimikrav; begränsningen

till denna tid är betingad av ekonomiska faktorer. De myndigheter och organisationer, som haft att taga ställning till förslaget, ha också så gott som enhälligt vitsordat, att en förlängning av semestertiden vore i och för sig önskvärd.

Tveksamhet har emellertid yppats, om rätta tidpunkten nu vore inne att realisera förslaget. Det ekonomiska läget, som icke kan medgiva en minskning av produktionen, inbjuder förvisso till återhållsamhet i fråga om reformer, som kunna verka hämmande på denna. Propositionen lämnar dock belägg för att någon minskning av produktionen ej är att befara genom semesterreformen. Anledning är emellertid att förvänta, att produktionen, åtminstone till en början, ej kommer att undergå ökning i samma takt som skulle ha skett, därest reformen icke bleve genomförd. Någon hållpunkt för säkrare prognoser torde ej vara för handen.

Vid en avvägning av intresset för arbetstagaren att ernå en någorlunda tillfredsställande rekreation och det nyss berörda ekonomiska intresset anser utskottet företräde böra lämnas det förra. Utskottet förordar således, att reformen nu genomföres. I detta sammanhang vill utskottet uttala, att en förlängning av semestern kan komma näringslivet till godo i form av de icke mätbara krafter, som härröra ur en förbättrad hälsa, ökad trivsel m. m.

I motionerna I: 367 och II: 472 har hemställts att riksdagen måtte besluta att det definitiva ikraftträdandet av reformen skall anstå till dess riksdagen — i anslutning till beslut om åtgärder för att bereda semester åt mindre företagare inom jordbruk, fiske, handel, hantverk m. m. samt dessas familjemedlemmar — därom förordnar. I motionerna I: 368 och II: 473 har yrkats, att riksdagen uttalar att frågan om semestermöjligheterna för nämnda kategorier är av sådan vikt, att den snarast möjligt blir löst och att därför den i ämnet pågående utredningen påskyndas. Utskottet är liksom motionärerna av den uppfattningen, att förevarande spörsmål är av stor betydelse och att detsamma snarast bör bringas till en tillfredsställande lösning. Men att i avbidan härpå uppskjuta semesterreformen för den stora grupp arbetstagare, som nu avses, anser utskottet ej böra komma i fråga. I ett den 3 april 1951 avgivet svar å en enkel fråga har chefen för socialdepartementet uppgivit, att förenämnda utredning, vilken ombesörjes av arbetsmarknadsstyrelsen, kan beräknas bliva slutbehandlad under september månad detta år. Vid sådant förhållande finner utskottet ej skäl föreligga att göra något uttalande av innebörd att utredningen bör påskyndas.

En annan grupp, som står utanför semesterlagen, är de s. k. beroende uppdragstagarna (skogskörare, handelsresande m. fl.). Utskottet har förut haft anledning att taga ställning till denna grupps semesterproblem, senast 1950 då utskottet i sitt utlåtande nr 23, till vilket utskottet hänvisar, lämnade en utförlig redogörelse för de beroende uppdragstagarnas rättsställ-

ning. Spörsmålet har nu åter aktualiserats genom motionerna I: 223 och II: 289, I: 358 och II: 470, I: 366 och II: 471 samt I: 367 och II: 472. I sitt förenämnda utlåtande nr 23 uttalade utskottet bl. a., att utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t ägnade fortsatt uppmärksamhet åt frågan och, när omständigheterna gäve anledning därtill, toge under omprövning, huruvida de beroende uppdragstagarna borde falla under semesterlagen. Genom semesterreformen och framför allt genom planen att skapa semestermöjligheter åt de grupper, som i övrigt stå utanför semesterlagen, ha de beroende uppdragstagarna kommit i ett läge, som onekligen kan motivera att deras ställning blir rättsligen erkänd i semesterlagen och därigenom även i de andra sammanhang, där det för dem kan vara av betydelse. Utskottet förordar därför, att Kungl. Maj:t — efter verkställd utredning — måtte till förnyad prövning företaga nu berörda spörsmål.

Liksom utskottet ej kan instämma i kravet på att semesterreformen ställas på framtiden i avvaktan på lösningen av semesterfrågan för de mindre företagarna etc., kan utskottet ej heller ansluta sig till det i motionerna I: 337 och II: 447 framställda yrkandet, att reformen genomföres i det snabbare tempo, som i motionerna föreslås. Den av Kungl. Maj:t föreslagna ordningen för reformens förverkligande synes innebära ett rimligt hänsynstagande till näringslivets intresse, att övergången med hänsyn till återverkningarna för produktionen sker på ett så mjukt och smidigt sätt som möjligt. Enligt förslaget kommer semesterreformen att innebära, att semestern under 1952 kommer att utgå med femton dagar och först 1953 med fulla 18 dagar.

I motionerna I: 365 och II: 474 har föreslagits, att arbetsgivare må äga rätt att i stället för en sammanhängande veckoledighet förlägga den tredje semesterveckan till minst åtta arbetsfria lördagar under sommarhalvåret. Motionerna I: 368 och II: 473 inrymma ett önskemål att, där överenskommelse om uppdelning av den tredje semesterveckan träffas, få utbyta denna mot ett lämpligt antal fria sommarlördagar. I motionen II: 457 hemställs, att semestern skall erhålla den utformningen, att den del av semestern som överstiger tolv dagar må på annat sätt förläggas. I anledning av dessa yrkanden vill utskottet som sin mening uttala, att frågan om en uppdelning av den nytillkomna tredje veckan i enstaka dagar bör i förekommande fall lösas genom frivilliga överenskommelser mellan parterna på arbetsmarknaden. Kan uppgörelse härutinnan icke träffas bör — som i propositionen föreslås — gälla att arbetsgivaren ej mot arbetstagarens önskan skall kunna uppdelna semestern på fler perioder än två. Vid detta ställningstagande kan utskottet ej tillstyrka bifall till vad i förenämnda motioner i detta avseende hemställts.

I motionerna I: 337 och II: 447 har hemställts, att semestern skall utgå i ett sammanhang, såframt icke överenskommelse om annan ordning träffas med arbetstagaren. Departementschefen har anmält vissa betänkligheter

mot detta alternativ, därvid utskottet främst fäst sig vid den av departementschefen befarade konsekvensen, att arbetsgivarna måhända komme att se sig nödsakade att förlägga semestern till annan tid än sommaren, om arbetstagarna finge ovillkorlig rätt att utfå hela treveckorssemestern i ett sammanhang. Utskottet ansluter sig till de skäl Kungl. Maj:t förebragt mot en förläggningsregel av det innehåll motionärerna förorda.

I detta sammanhang vill utskottet något uppehålla sig vid ett närliggande spörsmål. Som förut angivits är grunden till semesterreformen det starka behov av vederkvickelse, som förefinnes hos människan av i dag. För att semestern skall kunna erbjuda ett behöfligt tillskott av friska krafter, är det av betydelse, att medel finnas att tillgå för ett förnuftigt utnyttjande av semestern. Genom den utökning av semestertiden, som nu föreslås, därvid semestrarna sannolikt komma att koncentreras till en begränsad tid av sommaren, torde de anordningar i olika hänseenden, som nu förekomma för tillgodoseende av de semestrande (hotell, pensionat, kommunikationer m. m.), svårligen förslå. Det bör ankomma på arbetsmarknadens parter, att sinsemellan söka finna lämpliga metoder för ett ändamålsenligt ordnande av semestern.

Vidkommande frågan om en kalenderreform har arbetstidsutredningen, som haft att beakta de helgdagssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar jämte däröver avgivna yttranden, förordat att frågan om en kalenderreform snarast prövades. Enligt utredningens uppfattning borde denna reform innebära, att Marie bebådelsedag överfördes till de rörliga helgdagarna och firades på en söndag, att en ny helgdag förlades till lördagen före allhelgonasöndagen samt att midsommardagen alltid förlades till en lördag. I motionen I: 336 har hemställts att riksdagen måtte uttala, att den förutsätter att förslag om en kalenderreform kommer att avlämnas till 1952 års riksdag. I anledning därav får utskottet uttala att frågan om en kalenderreform är av sådan art, att samtycke till reformen erfordras jämväl av allmänt kyrkomöte. Det torde vara anledning att förvänta, att spörsmålet kommer att upptagas till behandling vid instundande kyrkomöte samt att förslag i ämnet därefter snarast förelägges riksdagen.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har ej givit utskottet anledning till erinran.

I motionen II: 458 behandlas spörsmålet om innehållande av semesterersättningen genom insättandet av denna på ett semesterersättningskonto hos postgirot. Denna fråga har uppenbarligen erhållit ökad aktualitet genom semesterreformen. Ersättningsbeloppen komma att bli större, och intresset att pengarna komma till användning för avsett ändamål kommer i motsvarande mån att öka. Utskottet har tidigare haft anledning att taga ställning till spörsmålet. I sitt av riksdagen härutinnan godkända utlåtande nr 59 till 1945 års riksdag uttalade utskottet bl. a., att åtskilliga praktiska omständigheter kunde anföras mot en tvingande anordning av föreva-

rande art och systemet lämnade ej några säkra garantier för att semesterersättningen komme att användas i rekreationssyfte. Efter överbägande av olika synpunkter, som lagts på spörsmålet, fann utskottet olägenheterna med systemet vara sådana, att de tvångsvis borde genomföras allenast om det kunde anses medföra en mera avsevärd vinst. Så vore emellertid enligt utskottets mening icke fallet. Utskottet ställde sig således avvisande till tanken på postgirots anlåtande vid semesterersättningens gäldande. Vad utskottet 1945 anförde i föreliggande fråga kan återopas även nu. Utskottet avstyrker således motionen. Utskottet vill emellertid i anslutning härtill uttala förhoppningen att det på frivillighetens väg tillkomna semesterkasssystemet genom semesterreformen skall vinna ytterligare utbredning. Utskottet förväntar tillika, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på verkningarna av reformen och, därest anledning därtill skulle visa sig föreligga, vidtager lämpliga åtgärder.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 27 till 1948 års riksdag hemställde utskottet bl. a., att Kungl. Maj:t måtte utreda frågan om att i semesterhänseende i viss utsträckning med arbetad tid jämställa frånvaro från arbetet på grund av annat olycksfall än olycksfall i arbetet eller annan sjukdom än sådan i arbetet ådragen sjukdom, som avsåges i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. I anledning av en enkel fråga rörande denna angelägenhet uttalade statsrådet Andersson den 9 maj 1950 att slutligt ståndpunktstagande i saken torde böra anstå till dess resultatet föreläge av den omprövning av semesterns längd, varmed arbetstidsutredningen vore sysselsatt. Spörsmålet har nu förelagts riksdagen genom motionerna I: 337 och II: 447. Utskottet får i anledning av motionerna hänvisa till att föredragande departementschefen i propositionen omnämnt, att vissa ändringsförslag berörande skilda delar av semesterlagen i tidigare sammanhang aktualiserats på olika sätt. Departementschefen torde här avse även förevarande spörsmål. Enligt departementschefen syntes det emellertid icke lämpligt att i samband med förslaget rörande tre veckors semester behandla de av honom åsyftade specialspörsmålen. Departementschefen nämner till sist, att han i sinom tid torde få återkomma till dessa i den mån anledning därtill föreligger. Med hänsyn till detta uttalande anser utskottet ej skäl föreligga, att föreslå riksdagen någon åtgärd i anledning av nu berörda motioner i denna del.

I motionerna I: 358 och II: 470 behandlas bl. a. frågan om de okontrollerade arbetstagarnas rätt och möjlighet att uttaga semestertid. I semesterlagen finnes ej den grundsatsen i lagtexten uttryckt, att arbetsgivaren ej kan vägra arbetstagaren sådan rätt. Av förarbetena till såväl 1938 som 1945 års semesterlag framgår emellertid (jfr andra lagutskottets utl. nr 58/1938 och nr 59/1945), att stadgandet, att de okontrollerade arbetstagarna icke ägde rätt till semester, icke borde så förstås, att de icke borde uttaga ledighet i samband med erhållandet av semesterlön. Det är ej för utskottet

närmare känt, i vad mån svårighet i praktiken föreligger för nämnda arbetstagare att erhålla semesterledighet. Skulle en undersökning giva vid handen, att de okontrollerade arbetstagarna förvägrades denna i förarbetena klart uttalade rätt, ifrågasätter utskottet, om ej en lagändring borde vidtagas till trygghet av densamma. Tills vidare anser sig utskottet böra inskränka sig till detta uttalande i saken.

I sitt här ovan tidigare nämnda utlåtande nr 59 till 1945 års riksdag anförde utskottet angående den då införda huvudregeln för uppkomst av rätt till semester, att inom utskottet uttalats farhågor för att nämnda regel skulle kunna föranleda arbetsgivarna att avsiktligt förlägga en kortvarig anställning så, att arbetstagaren icke uppnår 16 arbetsdagar under vare sig den kalendermånad, då han tillträtt anställningen, eller den, under vilken hans anställning upphör. I motionerna I: 358 och II: 470 beröres en fråga av närbesläktad natur. I motionerna nämns som exempel, att en flottningsarbetare icke erhöle semester eller semesterlön om han, som i bäckflottningarna kunde bliva fallet, arbetar femton dagar den ena månaden och lika lång tid den andra, alltså på bägge sidor om ett månads- eller kvartals-skifte. En sådan ordning är enligt utskottets mening mindre tillfredsställande. Utskottet uttalade emellertid redan i sitt år 1945 avgivna utlåtande, att det låge i sakens natur att uppställandet av en fix gräns alltid kunde föranleda påstående, att de arbetstagare, som fölle under gränsen, bleve orättvist behandlade; det torde med den utformning 1945 års semesterlag erhållit icke vara möjligt att minska faktorn 16. Såvitt utskottet då kunde finna borde ett förhindrande av ifrågakomna ojämnheter ej kunna ske i annan ordning än genom att lagens konstruktion ändrades. I vissa kollektivavtal har man, enligt vad utskottet erfarit, löst frågan genom att frångå begränsningen till kalendermånad eller kalenderkvartal. Utskottet anser sig dock icke nu kunna förorda en så genomgripande ändring av semesterlagen, som ett tillmötesgående av motionerna på denna punkt skulle innebära.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 367 och II: 472, såvitt dessa avse antagandet i princip av de av Kungl. Maj:t framlagda lagförslagen, samt med avslag å *dels* samma motioner, till den del dessa avse uppskov med ikraftträdandet av semesterreformen, *dels* motionerna I: 337 och II: 447, såvitt dessa avse ändrad lydelse av 12 § ävensom ikraftträdandebestämmelsen till förslaget till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, *dels ock* motionerna I: 365 och II: 474 samt motionen II: 457 antaga de genom förevarande proposition framlagda förslagen till

1) lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, samt

2) lag om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete;

B) att riksdagen i anledning av motionerna I: 223 och II: 289, I: 358 och II: 470, I: 366 och II: 471 samt I: 367 och II: 472 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utreda frågan om hänförandet av de s. k. beroende uppdragstagarna under semesterlagen och de övriga författningar, där så kan vara påkallat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda;

C) att motionerna I: 336 samt I: 368 och II: 473 — sistnämnda båda motioner, såvitt dessa avse semester åt småföretagare etc. — måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört;

D) att motionerna I: 337 och II: 447, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan under A) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E) att motionerna I: 358 och II: 470, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan under B) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) att motionen II: 458 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

G) att motionerna I: 368 och II: 473, såvitt dessa avse utformningen av semestern, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1951.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Hallagård, Sten, Wistrand*, Sunne, Nils Elowsson och Wahlund*;

från andra kammaren: herr Hellbacken, fru Johansson i Norrköping, herrar Nilsson i Göteborg, Andersson i Alfredshem, fru Ewerlöf, herrar Wiklund i Stockholm, Ericsson i Näs och fru Sjöstrand.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

RESERVATIONER

- 1) av herrar *Hallagård*, *Wahlund* och *Ericsson* i Näs,
 2) av herrar *Sunne* och *Wiklund* i Stockholm samt fru *Sjöstrand*, vilka ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Det torde — — — lika med utskottet (s. 19—20) — — — sig önskvärd.

Tveksamhet har — — — lika med utskottet (s. 20) — — — för handen.

Vid en — — — lika med utskottet (s. 20) — — — trivsel m. m.

I motionerna I: 367 och II: 472 har hemställts att riksdagen måtte besluta att det definitiva ikraftträdandet av reformen skall anstå till dess riksdagen — i anslutning till beslut om åtgärder för att bereda semester åt mindre företagare inom jordbruk, fiske, handel, hantverk m. m. samt dessas familjemedlemmar — därom förordnar. I motionerna I: 368 och II: 473 har yrkats, att riksdagen uttalar att frågan om semestermöjligheterna för nämnda kategorier är av sådan vikt, att den snarast möjligt blir löst och att därför den i ämnet pågående utredningen påskyndas. Utskottet är liksom motionärerna av den uppfattningen, att förevarande spörsmål är av stor betydelse och att detsamma snarast bör bringas till en tillfredsställande lösning. Men att i avbidan härpå uppskjuta semesterreformen för den stora grupp arbetstagare, som nu avses, anser utskottet ej böra komma i fråga. I ett den 3 april 1951 avgivet svar å en enkel fråga har chefen för socialdepartementet uppgivit, att förenämnda utredning, vilken ombesörjes av arbetsmarknadsstyrelsen, kan beräknas bli slutbehandlad under september månad detta år. Utskottet som förutsätter, att den angivna tidpunkten hålles, finner därför ej skäl föreligga att göra något uttalande av innebörd, att utredningen bör ytterligare påskyndas. 1952 års riksdag kan av allt att döma beredas möjlighet att taga ställning till ifrågakvarande spörsmål.

En annan — — — lika med utskottet (s. 20—21) — — — berörda spörsmål.

Liksom utskottet — — — lika med utskottet (s. 21) — — — 18 dagar.

Vad beträffar utformningen av semestern förtjänar påpekas, att semestern enligt huvudregeln skall utgå i ett sammanhang. I de fall, där driften vid ett företag under semestertiden kommer att inställas, såsom inom den kontinuerliga treskiftsindustrien, torde så regelmässigt ske. I många fall — måhända de flesta — torde semestern komma att utläggas i enlighet med vad arbetsgivare och arbetstagare därutinnan överenskommit. I motionerna I: 365 och II: 474, I: 368 och II: 473 samt II: 457 upptages frågan om den tredje semesterveckans utbytande mot ett lämpligt antal fria sommar-

lördagar. Med hänsyn till den kortare arbetstiden på lördagar torde arbetsgivarna måhända också vara villiga att jämställa den tredje veckan med ett ökat antal fria lördagar. I arbetstidsutredningens undersökning har ett visst intresse framkommit för utbyte av den tredje semesterveckan mot enstaka ledighetsdagar. På grund av att utredningen emellertid i sitt frågeformulär inte klart markerat, att alternativet till den tredje semesterveckan därvid kunde vara ett större antal fria sommarlördagar än sex, har dock det framkomna resultatet i detta sammanhang begränsat värde. Om alternativet ställts annorlunda, t. ex. utbyte av den tredje veckan mot åtta å nio sommarlördagar, hade säkerligen större intresse visats härför. Intet hinder föreligger mot att frivilliga överenskommelser av ovan angivet slag träffas. Utskottet vill för sin del — i överensstämmelse med vad i motionerna I: 368 och II: 473 föreslagits — rekommendera sådana överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter. Med hänsyn till vad utskottet här uttalat finner utskottet ej skäl tillstyrka bifall till vad i motionerna I: 365 och II: 474 samt II: 457 hemställts.

I motionerna — — — lika med utskottet (s. 21—22) — — — motionärerna förorda.

I detta — — — lika med utskottet (s. 22) — — — av semestern.

Vidkommande frågan — — — lika med utskottet (s. 22) — — — förelägges riksdagen.

Kungl. Maj:ts — — — lika med utskottet (s. 22) — — — till erinran.

I motionen — — — lika med utskottet (s. 22—23) — — — lämpliga åtgärder.

I sitt — — — lika med utskottet (s. 23) — — — denna del.

I motionerna — — — lika med utskottet (s. 23—24) — — — i saken.

I sitt — — — lika med utskottet (s. 24) — — — skulle innebära.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att — — — lika med utskottet (s. 24—25) — — — åtgärd, samt

G) att motionerna I: 368 och II: 473, såvitt dessa avse utformningen av semestern, måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts.

3) av herr *Wistrand* och fru *Ewerlöf*, vilka ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Det torde — — — lika med utskottet (s. 19—20) — — — sig önskvärd.

Tveksamhet har — — — lika med utskottet (s. 20) — — — för handen.

Vid en — — — lika med utskottet (s. 20) — — — trivsel m. m.

I motionerna — — — lika med utskottet (s. 20) — — — bör påskyndas.

En annan — — — lika med utskottet (s. 20—21) — — — berörda spörsmål.

Liksom utskottet — — — lika med utskottet (s. 21) — — — 18 dagar.

I motionerna I: 365 och II: 474 har föreslagits, att arbetsgivare må äga rätt att i stället för en sammanhängande veckoledighet förlägga den tredje semesterveckan till minst åtta arbetsfria lördagar under sommarhalvåret. Motionerna I: 368 och II: 473 inrymma ett önskemål att, där överenskomelse om uppdelning av den tredje semesterveckan träffas, få utbyta denna mot ett lämpligt antal fria sommarlördagar. I motionen II: 457 hemställs, att semestern skall erhålla den utformningen, att den del av semestern som överstiger tolv dagar må på annat sätt förläggas.

I anledning av dessa yrkanden vill utskottet framhålla, att från såväl arbetsgivar- som arbetstagarhåll intresse yppats för att den nytillkomna tredje veckan skall kunna utläggas i enstaka dagar, i första hand i fria lördagar. Intet hinder föreligger mot att frivilliga överenskommelser mellan parterna träffas om ett sådant arrangemang. Icke minst med hänsyn till å ena sidan de önskemål, som understundom framkommit från arbetstagarhåll om ledighet å ett antal sommarlördagar och å andra sidan osannolikheten av att under överskådlig tid utan ogynnsamma återverkningar för folkhushållet kunna tillmötesgå detta önskemål annat än genom tredje semesterveckans uppdelning å lördagar, framstå dylika överenskommelser som lämpliga. På grund av den kortare arbetstiden å lördagar är arbetsgivaren måhända villig att jämställa den tredje semesterveckan med ett ökat antal fria lördagar. Ett sådant tillvägagångssätt kan vara ägnat att underlätta frivilliga överenskommelser om att uppdelna den tredje semesterveckan. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser utskottet det ej påkallat att lagfästa en regel, enligt vilken arbetsgivaren mot arbetstagarens vilja skulle kunna företaga en uppdelning av den tredje veckan.

I motionerna — — — lika med utskottet (s. 21—22) — — — motionärerna förorda.

I detta — — — lika med utskottet (s. 22) — — — av semestern.

Vidkommande frågan — — — lika med utskottet (s. 22) — — — förelägges riksdagen.

Kungl. Maj:ts — — — lika med utskottet (s. 22) — — — till erinran.

I motionen — — — lika med utskottet (s. 22—23) — — — lämpliga åtgärder.

I sitt — — — lika med utskottet (s. 23) — — — denna del.

I motionerna — — — lika med utskottet (s. 23—24) — — — i saken.

I sitt — — — lika med utskottet (s. 24) — — — skulle innebära.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att — — — lika med utskottet (s. 24—25) — — — åtgärd, samt

G) att motionerna I: 368 och II: 473, såvitt dessa avse utformningen av semestern, måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts.